

Is het kind 'mijn kind' of niet?

Zwangerschapsafbreking past in de strafwet als 'misdaad en wanbedrijf tegen de orde der familie en tegen de openbare zedelijkheid'. Marc Cosyns vindt het tijd voor een andere aanpak.

Marc Cosyns is huisarts in een wijkgezondheidscentrum en doceert medische ethiek en deontologie aan de Universiteit Gent.

In de Panorama-uitzending van 12 januari 'Als het geen leven wordt' toont reportagemaker Ludo Penninckx de problematiek van late zwangerschapsafbrekingen op basis van genetische en/of echografische afwijkingen. In de uitzending benadrukt men niet dat het geplande en/of gewilde zwangerschappen betreft, wat waarschijnlijk de essentie van het verhaal is. Niet het aantal weken dat men mathematisch fysiek zwanger is maar de beleving, het verlangen bepaalt of men 'het' als mijn kind ervaart. Ik begeleid vrouwen die bij een geslaagde Intra Cytoplasmatische Sperma Injectie (bestaat in 2012 20 jaar!) spreken over hun kind. Ik ondersteun vrouwen, 24 weken en meer zwanger, die met de hulp van een abortuscentrum naar Spanje vliegen met een te dik wordende buik en

terugkeren met de melding dat ze daar goed geslapen hebben (ontkenning van zwangerschap).

Ongeneeslijke kwaal

De Belgische abortuswetgeving maakt een onderscheid tussen noodsituatie van de vrouw enerzijds en een foetus/kind dat zal lijden aan een uiterst zware kwaal die als ongeneeslijk wordt erkend op het ogenblik van de diagnose anderzijds. De noodsituatie kan ingeroepen worden tot 14 weken bij een zwangerschap die niet gewild is: de vrouw zelf beslist. De ongeneeslijke zware kwaal kan een reden tot afbreking zijn tot vlak voor de geboorte: de arts beslist bij welke kwaal en tot wanneer het mogelijk is. De arts en bij uitbreiding het ethisch comité spelen 'God de Vader' zoals Penninckx het verwoordt in zijn reportersblog. Uit de uitzending blijkt dat de ouders de stervensbegeleiding waarderen maar dat ze over de manier waarop de dood intreedt geen inspraak krijgen. Een manier die sterk verschillend kan zijn afhankelijk van de arts en het team waar men terechtkomt (DM 14/1).

Misdaad en wanbedrijf

Wordt het niet hoog tijd om de wetgeving van 1990 betreffende zwangerschapsafbreking die

nog past in de strafwet als "misdaad en wanbedrijf tegen de orde der familie en tegen de openbare zedelijkheid", grondig te evalueren en te heroriënteren in het licht van de wetgeving van 2002 betreffende patiëntenrechten. Zwangerschapsbegeleiding is een patiëntenrecht en een maatschappelijke opdracht. Zowel gemeenschappelijke (vaccinatie- en dieetvoorlichting bijvoorbeeld) als individuele preventie is hierbij belangrijk en noodzakelijk.

Een voorbeeld: Astrid en Freek komen samen op consultatie. 'We zijn zeven weken zwanger', zegt Freek. Gewild, gepland, vol verlangen en verwachting. Ze willen weten of er een risico voor mongolisme is omdat dit in de familie van Astrid voorkomt. We bespreken hun bezorgdheid en mogelijke angst hieromtrent, ik beantwoord hun vragen in verband met erfelijkheid. Een echografie met nekplooiemeting en/of een bloedonderzoek kunnen een aanwijzing geven. Een vlokentest tussen 11-13 weken of een vruchtwaterpunctie tussen 14-16 weken kunnen uitsluitsel geven maar betekenen ook - een weliswaar zeer klein - risico voor miskraam.

Ik bespreek de consequenties van de mogelijke Downbevestiging. Willen zij dit weten om zich

voor te bereiden op het leven met een kindje met Downsyndroom? Of om de zwangerschap af te breken? Of om het te helpen sterven bij de geboorte? Of wensen zij een aandachtige echografische opvolging in functie van de mogelijke orgaancomplicaties die kunnen voorkomen, om dan te kunnen beslissen?

Twee weken later komen ze met de vraag voor een echografie. Ze willen weten of er een verhoogd risico is. Mocht dit zo zijn, dan willen ze geen genetische bevestiging maar echografische follow-up. Zelfs als het 'een mongooltje' is willen ze 'er voor gaan' tenzij er levensbedreigende orgaanafwijkingen zouden zijn. Dan willen ze geen chirurgische ingrepen maar hulp bij het sterven. Ze willen nog niet denken over, laat staan beslissen op welke wijze. Nu willen ze een echografie en nadien genieten van de zwangerschap wat deze ook brengt.

In de aanloop naar de abortuswetgeving was er van patiëntenrechten nog nauwelijks sprake en paste de eis van 'de vrouw beslist' in de emancipatiebeweging en het voorkomen van moedersterfte door de engeltjesmaaksters. De patiëntenrechtenwetgeving bestaat nu tien jaar. Deze wet is een belangrijke leidraad en hulp in het zoeken naar en ijveren voor een gezamenlijke besluitvorming met de patiënt en zijn vertegenwoordiger(s) over zijn gezondheidsdoelstellingen.

Zwangerschapsafbreking kan en moet daar dringend een plaats in krijgen. Laat ons daarover discussiëren en debatteren in plaats van over het 'aantal weken'. De dertien koppels die Ludo Penninckx op een empathische en sereen journalistieke wijze volgde, kunnen daar een belangrijke bijdrage toe leveren. Die koppels tonen niet alleen de tekortkomingen van de abortuswetgeving maar de noodzaak naar een heroriëntatie richting patiëntenrechten. Op die manier zullen zij andere ouders helpen aan hun gestorven kind (op welke manier en op welk aantal weken ook) een blijvende serene plaats te geven zonder strafrechtelijk(e) schuld(gevoel).